

Niewykorzystany produkt

Podstawową barierą uniemożliwiającą szybki rozwój ubezpieczeń ochrony prawnej dla przedsiębiorstw, jest brak świadomości ubezpieczeniowej przedsiębiorstw w tym zakresie. — **MACIEJ DITTMAJER**

Ubezpieczenie ochrony prawnej, pomimo obserwowanego rozwoju, jest wciąż jeszcze relatywnie słabo rozpoznawalnym produktem ubezpieczeniowym. Warto więc przypomnieć, na czym tego typu ochrona ubezpieczeniowa polega.

REFUNDACJA KOSZTÓW

Co do zasady, w sposób najprostszy uznać należy, że ubezpieczenie ochrony prawnej chroni przed ryzykiem ponoszenia kosztów związanych z prowadzeniem sporu prawnego. Ideą tego ubezpieczenia jest obrona interesów prawnych ubezpieczonego, która dokonuje się dzięki refundacji przez ubezpieczyciela kosztów związanych z prowadzeniem sporu przez ubezpieczonego, takich jak:

- koszty samodzielnie wybranego przez ubezpieczonego adwokata czy radcy prawnego – zarówno w postępowaniu przesądowym, jak i sądowym,
- opłaty sądowe,
- koszty opinii biegłych,
- koszty strony przeciwnej w przypadku przegrania sprawy.

Szczegółowy katalog kosztów, pokrywanych przez ubezpieczenie, jest każdorazowo opisany w ogólnych warunkach ubezpieczenia, a powyższe (przykładowe) wyliczenie uwzględnia najczęściej pokrywane pozycje kosztowe.

DLA KOGO?

Odpowiedź na pytanie, kto jest zainteresowany zakupem ubezpieczenia ochrony prawnej, jest dość prosta. Zainteresowany produktem będzie każdy, kto uważa, że w przyszłości istnieje szansa na to, że będzie potrzebował pomocy adwokata lub radcy prawnego. Dotyczy to zarówno osób fizycznych, jak i przedsiębiorstw. Jesteśmy obecnie świadkami licznych zmian ustawodawstwa oraz obejmowania coraz szerszej sfery aktywności człowieka i przedsiębiorstwa przez przepisy prawa, dlatego częściej zacho-

Maciej Dittmayer

jest członkiem zarządu Coris Lex Services i partnerem zarządzającym Kancelarii Prawnej

Dittmayer Głowski Sp. k.

dzi konieczność skorzystania z usług specjalisty w danym zakresie. W sferze prawnej mowa tu o usługach adwokata lub radcy prawnego, specjalizującego się w wąskiej dziedzinie, związanej przykładowo z prawem pracy, prawem zamówień publicznych, prawem rodzinnym czy obsługą nieruchomości.

OPCJA DLA PRZEDSIĘBIORSTW

Korzystanie z usług specjalistów w przypadku przedsiębiorstw bywa kosztochłonne, a zatem jedną z alternatyw w tym zakresie może stać się zakup ubezpieczenia ochrony prawnej. Powody są oczywiste:

- pozwala na zarządzanie ryzykiem w zakresie ponoszenia kosztów obsługi prawnej,
- niesie za sobą oszczędności w budżecie,
- daje możliwość skorzystania z usług profesjonalistów, specjalistów w swojej dziedzinie.

Stąd też z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że dobrze zorganizowane i zarządzane firmy są zainteresowane taką ofertą. Znalazło to swoje potwierdzenie w wynikach naszych badań, z których wynika, że **prawie 80% ankietowanych przedsiębiorstw wyraziło swoje zainteresowanie nabyciem ubezpieczenia ochrony prawnej**, a prawie 50% zadeklarowało nabywanie, jeżeli koszt zawarcia takiej umowy ubezpieczenia nie przekraczałby 500 zł. Dlaczego zatem przedsiębiorcy nie upominają się o tego typu produkty? Odpowiedź jest bardzo

prosta, ale też i zaskakująca, albowiem jedynie niecałe 4% przedsiębiorstw wiedziało o możliwości zawarcia takiej umowy. Brak świadomości ubezpieczeniowej przedsiębiorstw jest w tej chwili największym problemem, hamującym szybki rozwój ubezpieczeń ochrony prawnej. Nie pomagają również ubezpieczyciele, którzy – z nielicznymi wyjątkami – nie oferują produktów przeznaczonych dla przedsiębiorstw, a nawet jeżeli to robią, ograniczają swoją ofertę do ryzyk związanych z posiadaniem lub użytkowaniem pojazdów mechanicznych. Właściwie jedynie dwa zakłady ubezpieczeń przedstawiły ofertę, związaną z ryzykiem wynikającym z prowadzenia działalności gospodarczej w ścisłym rozumieniu. Dzięki temu przedsiębiorcy zyskali możliwość zabezpieczenia swoich interesów prawnych w zakresie spraw związanych z dochodzeniem roszczeń odszkodowawczych przez przedsiębiorców, w sporach dotyczących nieruchomości oraz z organami podatkowymi. Ponadto zaoferowały swoim ubezpieczonym dostęp do infolinii prawnej, gdzie przedsiębiorcy mają stały dostęp do prawników, którzy odpowiadają na wszelkie pytania. Szczegółowa analiza wykazała, że w chwili obecnej potrzeba zagospodarowania tej części rynku jest oczywista, albowiem przedsiębiorcy widzą potrzebę używania tego produktu – w szczególności, jeżeli zapewnia nie tylko pokrycie kosztów zdarzeń prawnych w przyszłości, ale również możliwość skorzystania z pomocy w bieżącej działalności przedsiębiorstwa.

PRODUKT IDEALNY

Aby ubezpieczenie ochrony prawnej odpowiadało wymaganiom przedsiębiorstw, konieczne jest spełnienie podstawowych warunków, takich jak objęcie przedmiotem ubezpieczenia możliwie szerokiej sfery aktywności każdego przedsiębiorstwa oraz możliwie szeroki zakres ochrony ubezpieczeniowej, wspólny wszystkim produktom tego typu. W ramach świadczenia z umowy ubezpieczenia ochrony prawnej zakres powinien uwzględniać następujący katalog kosztów:

- honoraria adwokata albo radcy prawnego, ustalone na podstawie odpowiednich przepisów,

Ochrona prawna w liczbach (mln zł)

	2007	2006	2005	2004	2003
Przypis składki	35,32	17,41	11,74	9,32	7,13
Odszkodowania	3,68	3,22	2,63	2,38	1,99

Źródło: KNF

- opłaty sądowe oraz inne wydatki w postępowaniu sądowym, jak np. koszty powołania świadków i biegłych, a także koszty postępowania egzekucyjnego,
- koszty przeciwnika, jeśli wynika to z orzeczenia sądu.

Do tego standardowego zakresu ubezpieczyciele powinni dodawać następujące koszty:

- koszty postępowania sądu polubownego aż do zakończenia postępowania o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego,
- opłaty i koszty w postępowaniu przed organami administracji państwowej i samorządowej, łącznie z należnościami dla świadków i biegłych w tym postępowaniu oraz koszty egzekucji administracyjnej,
- koszty notarialne z tytułu wymaganych przez prawo czynności notarialnych,
- koszty podróży ubezpieczającego w obie strony do sądu zagranicznego, jeżeli stawiennictwo ubezpieczającego było obowiązkowe,
- koszty tłumaczenia dokumentów potrzebnych do obrony interesów prawnych ubezpieczonego za granicą.

Oczywiście, istotnym elementem dobrego ubezpieczenia ochrony prawnej dla przedsiębiorstw powinna też być relatywnie wysoka suma ubezpieczenia, nie mniejsza niż 50 tys. zł. Zauważyć należy, że sumy ubezpieczenia oferowane na polskim rynku w ubezpieczeniu ochrony prawnej są relatywnie niskie, w porównaniu z funkcjonującymi na rozwiniętych rynkach europejskich, tj. w Niemczech, we Francji czy w Wielkiej Brytanii. **Można tam również spotkać ubezpieczenia z nielimitowaną sumą ubezpieczenia.**

Ramy prawne

Zasady funkcjonowania ubezpieczenia ochrony prawnej w Polsce reguluje art. 14 ustawy o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r. (Dz.U. nr 124, poz. 1151). Zgodnie z brzmieniem art. 14 ust. 1 ustawy, ubezpieczyciel ma obowiązek wyróżniania ubezpieczenia ochrony prawnej w umowie ubezpieczenia w ten sposób, że umowa ubezpieczenia nie może obejmować dodatkowo innych grup ubezpieczeń, chyba że ubezpieczenia te uwzględnione zostały w odrębnej części polisy oraz została dla nich ustalona odrębna składka ubezpieczeniowa.

Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy, ustawodawca wprowadził w ubezpieczeniu ochrony prawnej zasadę tzw. wolnego wyboru adwokata, podobnie jak jest to opisane w części poświęconej ubezpieczeniom na zachodzie Europy. Europejskie doświadczenia związane z ubezpieczeniem ochrony prawnej wskazują, że produkt ten rozwinął się przede wszystkim w krajach, gdzie ustawodawca wyraźnie zapisał powyższą zasadę, i to w ten sposób, że ubezpieczyciel nie może w żaden sposób sam reprezentować interesów swoich ubezpieczonych. Celem takiego zapisu jest maksymalne uniezależnienie prowadzenia spraw danego ubezpieczonego od decyzji ubezpieczyciela.

JAK UNIKAĆ KONFLIKTU INTERESÓW?

W idealnym przypadku ubezpieczony zgłasza do ubezpieczyciela zdarzenie, które umożliwia mu skorzystanie z ubezpieczenia ochrony prawnej, a ten w możliwie szybkim terminie podejmuje decyzję o objęciu danej sprawy ochroną ubezpieczeniową. Następnie ubezpieczony sam wybiera sobie pełnomocnika, jeżeli natomiast nie zna specjalisty w danej dziedzinie, może poprosić ubezpieczyciela o wskazanie takiego specjalisty. W dalszym postępowaniu ubezpieczyciel, co do zasady, powinien zastrzec sobie jedynie prawo kontroli czynności prawnych i faktycznych (ubezpieczonego oraz jego pełnomocnika), które mogą za sobą nieść zwiększenie kosztów postępowania, a tym samym zwiększenie obciążenia ubezpieczyciela. Ubezpieczony ma jednak w pełni uzasadnione poczucie, że wraz z wybranym przez siebie pełnomocnikiem prowadzi swoje sprawy w najlepszy dla siebie sposób.

Sytuacja, w której ubezpieczyciel rezerwuje sobie prawo do prowadzenia spraw swoich klientów lub wyznaczania klientowi prawnika, prowadzi nieuchronnie do konfliktu interesów.

W interesie ubezpieczonego leży jak najszybsze załatwienie sprawy przy użyciu wszelkich, nierzadko kosztownych środków, w interesie zaś zakładu ubezpieczeń leży likwidacja szkody możliwie najniższym kosztem. W praktyce ubezpieczeni nie są zadowoleni z usług ubezpieczycieli ochrony prawnej i ten rodzaj ubezpieczenia nie rozwija się, ani nie osiąga sukcesów.

PO CO INFOLINIA?

Większość problemów prawnych, które objęte są współczesnymi ubezpieczeniami

ochrony prawnej, może przechodzić, co do zasady, przez 3 stadia:

1. etap porady prawnej,
2. etap przedsądowy,
3. etap sądowy (z egzekucją).

Doświadczenie pokazuje przy tym, że wiele spraw, dla których ubezpieczeni zawierają ubezpieczenie ochrony prawnej, nigdy nie osiąga etapu sądowego, ale znajduje swój finał w jednej z wcześniejszych faz (np. po uzyskaniu porady klient zaniechał dochodzenia swoich roszczeń lub uzyskał ich zaspokojenie dzięki prowadzonej przez swojego pełnomocnika korespondencji z dłużnikiem). Wszczęcie postępowania sądowego jest ostatecznością, nie leży zwykle z oczywistych powodów w interesie ubezpieczonego i jest poprzedzone zazwyczaj innymi, intensywnymi zabiegami natury prawnej.

Stąd też wydaje się, że bardzo dobrym rozwiązaniem jest uruchomienie przez ubezpieczycieli infolinii prawnych dla przedsiębiorstw (w ramach ubezpieczenia), gdzie szybko i skutecznie można uzyskać informacje o przysługujących przedsiębiorstwu prawach i obowiązkach. Ten etap działania ubezpieczycieli nie wymaga dostosowania się do art. 14 ustawy, a więc korzystania ze swobody wyboru pełnomocnika, albowiem nie dotyczy postępowania sądowego lub administracyjnego. Jednakże, moim zdaniem, nie jest to absolutnie ograniczeniem praw ubezpieczonych na tym etapie postępowania, którzy dzięki infolinii szybciej i sprawniej mogą pokierować swoim działaniem. □